

FOAIA DE PARCURS PENTRU DINAMIZAREA DEZVOLTĂRII ECONOMICE LOCALE ÎN REGIUNEA – CHEIE CAHUL

Document elaborat de Echipa Economică Locală, în cadrul realizării Memorandumului de Intenții privind Cooperarea Intercomunitară și crearea parteneriatului de dezvoltare economică locală Cahul, cu sprijinul Programului "EU4Moldova: Regiuni cheie", finanțat de UE și implementat de PNUD și UNICEF

CUPRINS:

SUMAR EXECUTIV.....	3
1. INTRODUCERE.....	8
2. PROFILUL ECONOMIC AL RAIONULUI CAHUL	9
3. LANȚURI VALORICE PROPUSE PENTRU DINAMIZARE ÎN TERMEN SCURT	10
3.1 LANȚUL VALORIC STRUGURI DE MASĂ	11
3.2 LANȚUL VALORIC TURISM.....	12
3.3 LANȚUL VALORIC VINIFICAȚIE	14
3.4 LANȚUL VALORIC OVINE & CAPRINE.....	15
4. INTERVENȚII PROPUSE SPRE IMPLEMENTARE	19
4.1 LANȚUL VALORIC STRUGURI DE MASĂ	19
4.2 LANȚUL VALORIC TURISM	20
3.3. LANȚUL VALORIC VINIFICAȚIE	24
3.4. LANȚUL VALORIC OVINE & CAPRINE	26
5. CADRUL DE IMPLEMENTARE ȘI SINERGIE CU ALTE PROGRAME.....	32

SUMAR EXECUTIV

Această Foaie de Parcurș reprezintă ”platforma de inițiere” a intervențiilor sistemice ale Programului ”EU4Moldova: Regiuni cheie”, finanțat de UE și implementat de PNUD și UNICEF pentru dinamizarea dezvoltării economice locale în regiunea-țintă Cahul în perioada 2021-2025, elaborată de reprezentanții locali ai sectorului privat în parteneriat cu autoritățile publice locale și Camera de Comerț și Industrie din raionul Cahul.

Intervențiile care se conțin în această Foaie de Parcurș ținesc de **4 lanțuri valorice** (struguri de masă, turism, vinificația și oieritul), selectate pentru pilotare de către actorii locali, în baza unei analize exhaustive de relevanță, oportunitate și impact posibil:

- ✓ **Struguri de masă:** Raionul Cahul – este în una din cele mai reprezentative regiuni de producere a strugurilor de masă din Europa, asigurând peste 20% din recolta totală de struguri de masă din Republica Moldova și care este a treia țară în lume după volumul exporturilor pe cap de locuitor. Câteva mii de fermieri din raion depind în mare parte de veniturile generate de comercializarea strugurilor. Totuși, sectorul continuă să se confrunte cu provocări majore aferente exporturilor și supraviețuirii economice a producătorilor mici și mijlocii, ceea ce subminează semnificativ perspectivele de dezvoltare pe termen scurt și mediu. Prezența pe piețele din Est s-a redus dramatic, iar penetrarea piețelor noi (în primul rând a Uniunii Europene) se confruntă cu serioase obstacole organizatorice, de calitate și marketing.
- ✓ **Turism:** Mun. Cahul este unicul oraș balnear din Republica Moldova, iar raionul Cahul are cel mai mare potențial turistic dintre toate regiunile Republicii Moldova, deținând ape minerale curative și cel mai vestit sanatoriu din țară, cele mai mari lacuri naturale din țară (Manta și Beleu), 4 rezervații naturale silvice și o rezervație de plante medicinale, rezervația ”Prutul de Jos”. Există peste 2000 locuri de cazare. Sunt peste 10 pensiuni și case rurale lansate doar în ultima perioadă. Sectorul cunoaște o dinamică pozitivă. Totuși, ritmurile de creștere sunt încă reduse, fiind necesară o mobilizare a tuturor partenerilor publici și privați implicați.
- ✓ **Vinificația:** Tradițional, raionul Cahul reprezintă una din principalele regiuni vitivinicole ale țării. Plantațiile de vii acoperă în prezent o suprafață de cca 3 mii hectare, asigurând o recoltă anuală globală de circa 50 mii tone de struguri tehnici. Totodată, cu anumite excepții, sectorul este în declin. Cele 7 fabrici de vin reușesc cu greu să se mențină pe piață, fiind puternic afectate de procesul de reorientare a exporturilor din Est spre Vest. Între timp, fabrica de vin din mun. Cahul a falimentat. Totodată, cu toate că există premise foarte favorabile, raionul Cahul rămâne a fi codaș național în ceea ce privește dezvoltarea de mini-vinării. Astfel, este nevoie de o mobilizare a eforturilor actorilor locali pentru dinamizarea sectorului, inclusiv sprijinirea penetrării noilor piețe (în special a Uniunii Europene, Chinei și Americii de Nord).
- ✓ **Oieritul:** Raionul Cahul este considerat a fi ”leagănul” oieritului în Republica Moldova, asigurând în prezent circa 10% din tot septetul de animale din Republica Moldova (60 mii capete). În prezent, ramura traversează o perioadă foarte dificilă, cu riscuri majore de dispariție. Fiind reprezentat în special de persoane fizice, mici și fragmentate (*peste 150 de ferme*), sectorul nu reușește să se integreze eficient în noile realități economice. Astfel, producția de brânză este din ce mai limitată, din cauza incapacității de auto-organizare pentru penetrarea rețelelor de comerț organizat (super-markete). Producția conexasă de lână (peste 200 tone/anual) și pielicele a ajuns să fie distrusă prin ardere în proporție de până la 98%. În acest context, este necesar de menționat că producția autohtonă de covoare s-a orientat la lâna de import, în detrimentul lânii autohtone, calitatea căreia ar fi comparabilă cu cea de import în condițiile respectării normelor științifice de alimentare și întreținere a șeptelului de animale. Analiza arată necesitatea unor intervenții energice pentru corectarea situației.

Foia de Parcurș se bazează pe implementarea unor intervenții pe termen scurt și în majoritatea cazurilor cu resurse proprii existente, menite să testeze și să mobilizeze parteneriatele locale, care au scopul să producă câteva "victorii rapide", care vor fundamenta intervențiile sistemice pentru perioada următoare 2021-2025:

Inițierea intervențiilor în lanțul valoric Turism:

Provocări/opportunități abordate	Inițiative pe termen scurt	"Victorii rapide" țintite
Nu există informație suficientă și ghidare centralizată ușor-accesibilă despre atracțiile și serviciile turistice existente în Cahul pentru turiștii individuali.	Informația sintetizată (în limbile română, rusă și engleză) și centralizată pe câteva site-uri majore (toate primăriile din raion + consiliul raional + toți operatorii din raion + alții) despre atracțiile turistice, serviciile turistice (cazare și alimentație) și posibile rute turistice (de 1,2 și 3 zile).	Către noul sezon turistic estival – există informație suficientă pentru potențialii turiști despre pregătirea vizitei turistice în raionul Cahul (cu hartă, rute alternative, date de contact, informații de ghidare, etc)... care este disponibilă în limba română, rusă și engleză.
	Fiecare primărie va identifica necesitatea de indicatoare rutiere și panouri informaționale către principalele destinații turistice – informația va fi centralizată de Consiliul Raional Cahul.	Necesități identificate pentru indicatoare rutiere și panouri informaționale prin inițierea discuțiilor cu Administrația de stat a drumurilor pentru finanțarea instalării indicatoarelor rutiere pentru principalele destinații turistice din raion (pe traseele principale).
Nu există pachete turistice pentru organizarea vizitelor pentru turiștii de grup.	Elaborarea a 2-3 pachete alternative pentru turismul de grup pentru vizitarea raionului Cahul: # 1-2 nopți # diferite categorii de preț ("econom" și "Premium") # grupuri mici și grupuri mari	Lansarea pachetelor turistice – pilot pentru impulsionearea domeniului în raionul Cahul.
Nivelul scăzut de colaborare dintre actorii implicați pentru promovare comună a turismului în zonă.	Semnarea unui Memorandum de Colaborare dintre primărie, consiliul raional și principalii prestatori de servicii turistice pentru promovare comună a destinației turistice "Cahul" și desemnarea unei persoane în calitate de coordonator.	Create premise pentru o bună colaborare instituțională sistemică dintre toți cei implicați în domeniul turismului în raionul Cahul.
Există prea puține afaceri turistice în raion pentru creșterea numărului de turiști.	Încurajarea și susținerea noilor antreprenori în deschiderea de noi afaceri de cazare și alimentație publică: # cursuri de instruire pentru startup-uri, # compania de informare cu AIPA, ODIMM # campanie de promovare a soluțiilor ecologice pentru infrastructura turistică – panouri fotovoltaice, căsuțe verzi, acoperișuri de stuf, etc..	Crearea unui trend în creștere de stimulare a dinamismului antreprenorial pentru noi afaceri turistice.
Funcția de promovare turistică a raionului este ineficientă.	Desemnarea unei persoane din cadrul Consiliului Raional (Secția Cultura) responsabil de dezvoltarea și promovarea turismului.	În cadrul Consiliului Raional Cahul - va fi angajată persoană pentru promovarea turismului ca ramură economică strategică a raionului.
	Pregătirea și aprobarea conceptului de reorganizare și consolidare instituțională a Centrului de Informare Turistică din Cahul + cu	Se va crea un mecanism de coordonare de promovare a turismului în cadrul primăriei mun. Cahul,

Provocări/opportunități abordate	Inițiative pe termen scurt	"Victorii rapide" țintite
	buget dedicat pentru management și activități. <i>Notă: se va studia experiența Centrelor de promovare turistică din Chișinău și Găgăuzia.</i>	
	Centrul de Informare Turistică Cahul va sprijini dezvoltarea funcțiilor de promovare turistică a muzeelor din satele raionului	Muzeele din sate se vor transforma în promotori ai turismului (cu ajutorul unei persoane responsabile), care vor activa toți "într-o voce și un gând" sub egida conceptuală și metodologică a Centrului de Informare Turistică.

Inițierea intervențiilor în lanțul valoric Struguri de masă:

Provocări/opportunități abordate	Inițiative pe termen scurt	"Victorii rapide" țintite
Fermierii (în special cei mici) au nivel scăzut de cunoștințe și abilități în domeniul tehnologiilor intensive de cultivare, depozitare și păstrare a strugurilor, fapt ce afectează puternic competitivitatea și productivitatea sectorului.	Organizarea unui ciclu de instruire de bază înainte de începerea sezonului și pe parcursul sezonului pentru fermierii implicați în cultivarea strugurilor de masă pentru piețe de desfacere "mai capricioase" (UE, super-markete, etc.).	Depășirea în sezonul 2021 a erorilor majore în cultivarea strugurilor, care ar mări productivitatea și ar contribui la o producție mai atractivă pentru traderi.
Fragmentarea excesivă a producătorilor agricoli, ceea ce creează impedimente în procesul de marketing și accesibilitate pe piețe mai avansate (UE).	Stimularea extinderii procesului de asociere a producători agricoli din raion.	Crearea unui grup de inițiativă privind consolidarea și extinderea Asociației raionale a producătorilor de struguri de masă din raion, în vederea eficientizării marketingului și vânzării pe piața europeană (inclusiv crearea unui brand comun).
Există constrângeri sistemice privind accesul la sursele de apă pentru irigarea podgoriilor.	Identificarea soluțiilor și surselor de finanțare posibilă pentru îmbunătățirea accesului la apă și trecerea la tehnologiile avansate pentru irigare (inclusiv prin depozitarea și folosirea apelor pluviale).	Crearea unei platforme public-privată raională mixtă de identificare a soluțiilor de dezvoltare a sistemelor de irigare a podgoriilor cu implicarea fermierilor, membrii asociației, reprezentanți APL și a organizațiile de suport ale business-ului.
Există deficit de servicii de sortare și ambalare a strugurilor pentru piețele avansate.	Analiza fezabilității tehnico-economice a folosirii în comun a liniilor existente în raion (în satul Manta și satul Burlacu, există întreprinderile SRL Famircom și respectiv Terra Vitis de sortare și ambalare a strugurilor de masă	Conceptualizarea soluției de folosire a liniei existente în s. Manta de către toți producătorii doritori începând cu sezonul agricol 2021.

Inițierea intervențiilor în lanțul valoric Vinificație:

Provocări/opportunități abordate	Inițiative scurte	"Victorii rapide" țintite
Orientarea sporită a raionului spre piața estică și penetrarea încă insuficientă a piețelor vestice.	Consolidarea capacităților de marketing a producătorilor de vin prin participarea lor la „Academia Exportatorului” și conlucrarea cu Oficiul Național al Viei și Vinului (ONVV).	Sprijinirea includerii a cel puțin 2 întreprinderi vinicole din raion în rândul beneficiarilor Proiectului implementat de Camera de Comerț și Industrie a republicii Moldova "Sporirea capacităților de export ale companiilor moldovenești din sectorul agroalimentar de înaltă valoare pentru a accesa noi piețe de desfacere din s.

Provocări/opportunități abordate	Inițiative scurte	"Victorii rapide" țintite
		Gvănoasa Vinia Traian si s. Slobozia Mare Vinăria din Vale
Cahul – este unica regiune vinicolă din țară unde există experiențe insuficiente de dezvoltare a mini-vinărilor.	Creșterea conștientizării producătorilor de struguri din raion despre oportunitatea dezvoltării mini-vinărilor.	Sprrijinirea creșterii vizibilității și promovării celor 4 mini-vinării emergente din raion (Manta, Văleni, Colibași, Slobozia Mare).
Fermierii, în special cei mici, puțin conștientizează și nu respectă regulile tehnologiilor moderne de cultivare (pentru productivitate mai mare și calitate mai bună).	Organizarea unui ciclu de instruire de bază înainte de începere sezonului și pe parcursul sezonului pentru fermierii implicați în cultivarea strugurilor tehnici.	Depășirea în sezonul 2021 a erorilor majore în cultivarea strugurilor tehnici, care ar mări productivitatea și calitatea acestora.
Există oportunitate nevalorificată de integrare a vinărilor în lanțul valoric turistic al raionului	Campanie de încurajare a tuturor vinărilor privind dezvoltarea direcțiilor turistice în parteneriat cu ONVV.	Includerea tuturor vinărilor din raion în traseele turistice care vor fi actualizate în 2021.

Inițierea intervențiilor în lanțul valoric Ovine & caprine:

Provocări/opportunități abordată	Inițiative scurte	"Victorii rapide" țintite
Un produs important al sectorului este lână de oaie, însă, la moment aceasta nu este valorificată economic (producătorii pur și simplu o distrug, dându-i foc).	Inițierea discuțiilor cu Fabrica de Covoare din Ungheni pentru evaluarea condițiilor de calitate și cantitate pentru folosirea lânii din MD pentru producerea covoarelor.	Clarificarea premiselor și condițiilor de folosire a lânii autohtone în procesul de producere a Fabricii de Covoare din Ungheni (la moment fabrica folosește lână de import).
Majoritatea crescătorilor de ovine și caprine (în special cei mici) au cunoștințe limitate și depășite despre tehnologiile moderne de creștere a ovinelor și caprinelor.	Identificarea oportunităților de asistență (inclusiv financiară) pentru organizarea unui ciclu de sesiuni de informare și conștientizare tehnologică a crescătorilor de oi și capre în raionul Cahul.	Conceptualizarea (inclusiv determinarea sursei de finanțare) a campaniei anuale de conștientizare și instruire avansată în tehnologii moderne pentru toți crescătorii de oi și capre din raion.
Fermierii mici nu au acces la subvențiile financiare din partea AIPA (deoarece nu sunt înregistrați).	Organizarea unei campanii de informare despre avantajele înregistrării juridice a gospodăriilor de fermieri pentru accesarea subvențiilor din partea statului.	Sprrijinirea cel puțin a unei gospodării țărănești să îndeplinească cerințele de accesare a subvenției de la stat – în calitate de exemplu demonstrativ pentru restul breslei din raion.
Există oportunitate nevalorificată de integrare a crescătorilor de animale în lanțul valoric turistic al raionului (stâne turistice).	Campanie de încurajare a crescătorilor de animale privind diversificarea afacerilor în sectorul zootehnic.	Identificarea unei gospodării – pilot, motivată să dezvolte dimensiunea turistică a afacerii.
Fermele zootehnice generează deșeuri și cauzează pagube cu impact negativ asupra mediului. Aceste probleme necesită a fi rezolvate.	Crearea unui grup de lucru in responsabilitatea Inspectoratului pentru Protecția Mediului (IPM) cu participarea reprezentanților ANSA, Agenția de Mediu și suportul Consiliului Raional Cahul pentru clarificarea soluțiilor posibile privind rezolvarea problemelor ecologice legate de activitatea fermelor zootehnice (dejecții provenite de la ferme și managementul pășunilor, păscutul în zona pădurilor și luncii Prutului).	Conceptualizarea direcțiilor de intervenție de mai departe, necesităților organizatorice și financiare pentru soluționarea principalelor probleme de mediu din sector.
Funcționarea deficientă a Fabricii de Brânzeturi din Cahul reprezintă o constrângere pentru dezvoltarea, modernizarea și extinderea acestui sector.	Crearea unui grup de lucru comun pentru re-lansarea Fabricii de Brânzeturi și specializarea adițională în procesarea laptelui de oi și capre.	Conceptualizarea dezvoltării sectorului de procesare industrială a laptelui de oi și capre în raion (inclusiv investiții și surse posibile de co-finanțare).

Provocări/opportunități abordată	Inițiative scurte	"Victorii rapide" țintite
Insuficiența mini-fabricilor de procesare a laptelui de oi și capre.	Crearea unui de lucru pentru identificarea soluțiilor și persoanelor cointeresate în inițierea unor afaceri de procesare a produselor lactate.	Lansarea cel puțin a unei afaceri de procesare a laptelui de oi și capre.

Intervențiile propuse pentru implementare în cadrul acestei Foi de Parcurs de Dezvoltare Economică Locală vor fi implementate prin conjugarea eforturilor actorilor publici și privați din raion, cu facilitarea din partea Programului EU4Moldova: Regiuni cheie, finanțat de UE, și implementat de PNUD și UNICEF.

În calitate de **coordonator principal al procesului de implementare** va acționa Primăria mun. Cahul. Procesul de coordonare va fi asigurat și de către Consiliu Raional Cahul, cu implicarea activă a tuturor APL-urilor din raion, prin intermediul structurii instituționale (platformei) teritoriale de cooperare economică Cahul.

Programul EU4Moldova: Regiuni cheie va acorda asistență tehnică și financiară partenerilor locali, atât în atingerea unor "victorii rapide" aferente implementării prezentei Foi de Parcurs, cât și în perioada ulterioară de conceptualizare și implementare a unor intervenții catalitice de dezvoltare economică locală. În acest sens, suportul de mai departe al Programului EU4Moldova: Regiuni cheie va consta în următoarele:

- ☑ Facilitarea implementării Foii de Parcurs, inclusiv prin corelarea cu programele de granturi care vor urma, în valoare totală de peste €0,5 mln;
- ☑ După implementarea Foii de Parcurs și a obținerii unor "victorii rapide", va fi promovată o asistență sistemică (tehnică și financiară de minim €100 mii per cluster) pentru dezvoltarea a trei sectoare (cluster/lanțuri valorice) din regiunea Cahul, focusată inclusiv spre creșterea integrării economice cu Uniunea Europeană;
- ☑ Sprijin în mobilizarea de asistență tehnică și financiară prin intermediul altor programe și proiecte implementate de partenerii de dezvoltare.

1. INTRODUCERE

Această Foaie de Parcurș reprezintă "platforma de inițiere" a intervențiilor sistemice ale Programului EU4Moldova: Regiuni cheie pentru dinamizarea dezvoltării economice locale în regiunea Cahul în perioada 2021-2024. Foaia de Parcurș a fost elaborată de către reprezentanții sectorului privat din raionul Cahul în parteneriat cu autoritățile publice locale și Camera de Comerț și Industrie, filiala Cahul, cu asistența echipei Programului EU4Moldova: Regiuni cheie.

Scopul Foii de Parcurș a constat în (1) identificarea a 4 lanțuri valorice – pilot pentru intervențiile ulterioare și (2) identificarea unor "victorii economice rapide" care pot fi realizate în maxim 6 luni de actorii locali, cu accent pe resurse locale existente, ceea ce ar fundamenta intervențiile ulterioare ale Programului EU4Moldova: Regiuni cheie în domeniul dezvoltării economice locale.

În mod practic, Foaia de Parcurș a fost elaborată de către o Echipă Economică Locală (a se vedea componenta în Anexa 1), constituită în parteneriat de către APL-urile din raion și reprezentanții sectorului privat. Foaia de parcurș a avut ca bază utilizarea metodologia inovativă ("PACA"), cu ghidarea metodologică din partea unui grup de experți internaționali și locali. Elaborarea Foii de Parcurș a urmat următorul algoritm de activități:

#	Etapă	Perioadă
1	Adaptarea metodologiei internaționale pentru realitățile raionului Cahul și instruirea consultanților locali din mun. Cahul pentru realizarea activităților.	August – Septembrie 2020
2	Constituirea Echipei Economice Locale: ☒ Comunicare extinsă cu actorii locali în vederea identificării reprezentanților celor mai relevanți pentru implicare (în bază voluntară și neremunerată); ☒ Agrearea componentei echipei economice locale cu managementul și beneficiarii – cheie ai Programului EU4Moldova: regiuni cheie.	Septembrie 2020
3	Elaborarea ipotezelor de dezvoltare economice locale în baza analizei comprehensive a tuturor rapoartelor, strategiilor, conceptelor și programelor elaborate până în prezent cu tangență în dezvoltare economică locală în regiunea-cheie Cahul.	Septembrie – Octombrie 2020
4	Determinarea ariei "economiei micro-regionale funcționale a regiunii-cheie Cahul" pentru intervenții ulterioare: ☒ Interviuri individuale cu reprezentanții tuturor primăriilor din raion (determinarea specializării economice); ☒ Elaborarea matricei de inter-conectare a economiilor locale din raionul Cahul și raioanele proxime.; ☒ Fundamentarea tehnico-economică a granițelor economiei locale a regiunii – cheie Cahul.	Octombrie 2020
5	Identificarea a 4 lanțuri valorice pentru pilotarea activităților (cu cele mai multe oportunități și actori privați motivați pentru implicare).	Octombrie 2020
6	Evaluarea rapidă a provocărilor, oportunităților și ideilor de "victorii rapide" ale celor 4 lanțuri valorice – pilot: ☒ Pregătirea, organizarea și documentarea interviurilor individuale și de grup cu peste 250 de reprezentanți relevanți ai sectoarelor public și privat din raion.	Noiembrie– Decembrie, 2020
7	Elaborarea Foii de Parcurș prin compilarea, agregarea, verificarea și testarea tuturor ideilor și concluziilor colectate în cadrul interviuării a peste 250 reprezentanți – cheie a economiei locale din raionul Cahul.	Decembrie 2020 – Februarie 2021
8	Prezentarea draftului Foii de parcurș și aprobarea acestuia de către Echipa Economică Locală Cahul.	Februarie –Martie 2021

Prezenta Foaie de parcurș descrie 4 lanțuri valorice prioritare pentru regiunea cheie Cahul, și anume creșterea de struguri de masă, turism, zootehnie (ovine și caprine) și vinificația, cât și interconexiunile dintre verigile principale ale acestor lanțuri valorice, inițiativele de intervenție pe termen scurt, mediu și lung cu efect maxim pozitiv asupra dezvoltării economice locale și mediului ambiant, fiind axate pe victorii rapide.

2. PROFILUL ECONOMIC AL RAIONULUI CAHUL

1.	Populație:	✓ Populația stabilă conform datelor oficiale≈124mii locuitori, inclusiv ≈ 30 mii (24% din total) aflați în emigrare permanentă sau circulară; ✓ Respectiv, de facto, populația actuală a raionului este de aproximativ 90 mii locuitori, inclusiv ≈35 mii - cu reședința în mun. Cahul.
2:	Forța de muncă:	✓ ≈50 mii persoane în vârstă aptă de muncă; ✓ Doar ≈20 mii de persoane sunt oficial angajate în câmpul muncii, inclusiv ≈ 46% în sectorul public; ✓ Estimativ, în raion există o rezervă de minimum 18-20 mii persoane în vârstă aptă de muncă și motivată să lucreze, care nu are în prezent un loc de muncă formal și venituri stabile; ✓ Salariul mediu este de ≈7,000 lei (brut), ceea ce constituie ≈ 95% față de media pe țară.
3.	Agenți economici:	✓ În total ≈600 agenți economici activi (care prezintă rapoarte); ✓ ≈ 20 agenți economici raportat la 1000 locuitori ceea ce este mai mic decât media națională (38.8); ✓ Cifra de afaceri totală a agenților economici din raion ≈ 640mln MDL în 2019 (≈ €32mln).
4:	Specializarea economică:	În cadrul economiei raionului Cahul se evidențiază următoarele specializări: ✓ Comerțul intern și serviciile – care asigură ≈ 50% din totalul locurilor de muncă generate de sectorul privat; ✓ Activități agricole, în care predomină cultivarea cerealelor(> 120 mii tone anual), viticultura (≈50 mii tone anual) și vinificația (7 fabrici de vin funcționale + micro-vinării în dezvoltare); ✓ Industria textilelor – care asigură ≈10% din totalul locurilor de muncă generate de sectorul privat (3 fabrici majore: "Tricon", "FrancoRossi" și "LaboratorioTessile Mol"); ✓ Industria automotive (în creștere) – care asigură ≈6% din totalul locurilor de muncă generate de sectorul privat ("Draxelmaier"); ✓ Transport și logistică -reprezentat în special de unicul port cu acces la mare din Republica Moldova – Portul Internațional Giurgiulești.; ✓ Servicii balneare – sanatoriul „Nufărul Alb”, dispune de o clinică ce înregistrează 1 500 pacienți într-o serie de tratament, cu peste 500 locuri de cazare.
5:	Avantajele competitive ale regiunii:	✓ Amplasat la granița imediată a Uniunii Europene, raionul Cahul are cea mai bună accesibilitate la infrastructura de transport de conexiune pan-europeană (auto, feroviar, maritim) dintre toate raioanele țării; ✓ Este unul dintre cele mai dotate raioane din țară cu infrastructură de sprijinire a afacerilor: 2 sub-Zone Economice Libere, Parc Industrial și Incubator de Afaceri; ✓ Mun. Cahul – este al treilea centru educațional al țării, unde funcționează o Universitate, 2 colegii și 2 școli profesionale tehnice. Totodată funcționează o extensie (filială) a Universității "Dunărea de Jos" din Galați (România); ✓ Accesul la surse de apă pentru irigare (râul Prut) (4000 ha) și existența unei infrastructuri de irigare de bază, ca premise pentru promovarea unei agriculturi intensive cu valoare adăugată mare; ✓ Potențial natural și balneo-climateric bogat și diversificat pentru dezvoltarea turismului recreativ și curativ. Mun. Cahul – este unicul oraș balnear din Republica Moldova; ✓ Portul Giurgiulești și ieșire la Marea Neagră; ✓ Existența rezervației naturale și zona RAMSAR;
6:	Provocările majore de dezvoltare economică:	✓ Economie locală fragmentată, lipsa legăturilor economice și tehnologice între diferite verigi a lanțurilor valorice; ✓ Forța de muncă în continuă erodare, datorată tendințelor puternice de emigrare internă și externă; ✓ Deficit de capital investițional autohton; ✓ Piața locală de dimensiuni mici și cu putere de cumpărare redusă; ✓ Regiunea este puternic influențată de tendințele de schimbare climatică (clima devine din ce în ce mai aridă); ✓ Nevalorificarea resurselor naturale existente (țiței, ape minerale, insuficienta întreprinderilor de procesare și prelucrare a produselor agroalimentare);
7:	Principalele oportunități existente, care ar putea fi valorificate:	✓ Atragerea investițiilor străine directe în noi unități de producție orientate spre export; ✓ Stimularea firmelor existente spre activități economice cu valoare adăugată sporită (plantații multianuale, turism rural, procesare producție agricolă, creșterea legumelor în sere și câmp deschis); ✓ Valorificarea oportunităților oferite de Acordul de Asociere și Liber Schimb privind penetrarea pieței Uniunii Europene; ✓ Extinderea activităților economice existente de perspectivă (IT, producția automotive, textilă, constructoare de mașini, vinificației, agro-alimentară, etc.); ✓ Valorificarea potențialului turistic.

3. LANȚURI VALORICE PROPUSE PENTRU DINAMIZARE ÎN TERMEN SCURT

Pentru perioada imediat următoare, în sensul prezentei Foi de Parcurș de Dezvoltare Economică Locală în regiunea-cheie Cahul, se propun pentru intervenție 4 lanțuri valorice-cheie, identificate și propuse de Echipa Economică Locală în baza oportunităților existente, precum și a interesului și motivării din partea reprezentanților sectorului privat din raion pentru acțiuni colective:

#	Lanțul valoric	Argumentele prioritizării
1	Struguri de masă	Raionul Cahul – este în una din cele mai reprezentative regiuni de producere a strugurilor de masă din Europa, asigurând peste 20% din recolta totală de struguri de masă din Republica Moldova (agrobiznes.md (portal agricol)). Câteva mii de fermieri din raion depind în mare parte de veniturile generate de comercializarea strugurilor. Totuși, sectorul continuă să se confrunte cu provocări majore aferente exporturilor și supraviețuirii economice a producătorilor mici și mijlocii, ceea ce subminează semnificativ perspectivele de dezvoltare pe termen scurt și mediu. Prezența pe piețele din Est s-a redus dramatic, iar penetrarea piețelor noi (în primul rând a Uniunii Europene) se confruntă cu serioase obstacole organizatorice, de calitate și marketing.
2	Turism	Mun. Cahul este unicul oraș balnear din Republica Moldova, iar raionul Cahul are cel mai mare potențial turistic dintre toate regiunile Republicii Moldova, deținând (i) ape minerale curative și cel mai vestit sanatoriu din țară, (ii) cele mai mari lacuri naturale din țară (Manta și Beleu), (iii) 4 rezervații naturale silvice și o rezervație de plante medicinale, (iv) rezervația "Prutul de Jos". Sectorul cunoaște o dinamică pozitivă. Totuși, ritmurile de creștere sunt încă reduse, fiind necesară o mobilizare a tuturor partenerilor publici și privați implicați.
3	Vinificație	Tradițional, raionul Cahul se prezintă ca principalele regiuni vitivinicole ale țării. Plantațiile de vii acoperă în prezent o suprafață de cca 10 mii hectare soiuri tehnice, asigurând o recoltă anuală globală de circa 50 mii tone. Totodată, cu anumite excepții, sectorul este în declin. Cele 7 fabrici de vin reușesc cu greu să se mențină pe piață, fiind puternic afectate de procesul de reorientare a exporturilor din Est spre Vest. Între timp, 4 fabrici de vin din raionul Cahul au falimentat (Cucoara, Cahul, Colibași, Bucuria, inclusiv fabrica de vin din mun. Cahul. Totodată, cu toate că există premise foarte favorabile, raionul Cahul rămâne a fi codaș național în ceea ce privește dezvoltarea de mini-vinării. Este nevoie de o mobilizare a eforturilor actorilor locali pentru dinamizarea sectorului, inclusiv sprijinirea penetrării noilor piețe (în special a Uniunii Europene).
4	Oierit	Raionul Cahul este considerat a fi "leagănul" oieritului în Republica Moldova, asigurând în prezent circa 10% din tot septetul de animale din Republica Moldova (60 mii capete). În prezent, ramura traversează o perioadă foarte dificilă, cu riscuri majore de dispariție. Fiind reprezentat în special de persoane fizice, mici și fragmentate, sectorul nu reușește să se integreze eficient în noile realități economice. Astfel, producția de brânză este din ce în ce mai limitată, din cauza incapacității de auto-organizare pentru penetrarea comerțului organizat (super-markete). Producția conexă de lână (peste 200 tone/anual) și pielicele a ajuns să fie distrusă prin ardere în proporție de până la 98%. În acest context, este necesar de menționat că producția autohtonă de covoare s-a orientat la lâna de import, în detrimentul lânii autohtone. Analiza arată necesitatea unor intervenții energice pentru corectarea situației.

3.1 LANȚUL VALORIC STRUGURI DE MASĂ

3.1.1 Profilul general:

Republica Moldova este în top 3 exportatori mondiali de struguri de masă în stare proaspătă după volumul exportat pe cap de locuitor. Se exportă aproximativ 60-90 mii tone/anual în cca 6 țări, iar cele mai mari cantități ajung în România. Raionul Cahul este unul din raioanele de bază ale țării în cultivarea viței de vie cu cca 20% din producția națională de struguri de masă. Cel mai popular soi de struguri de masă cultivat în raionul Cahul este "Moldova".

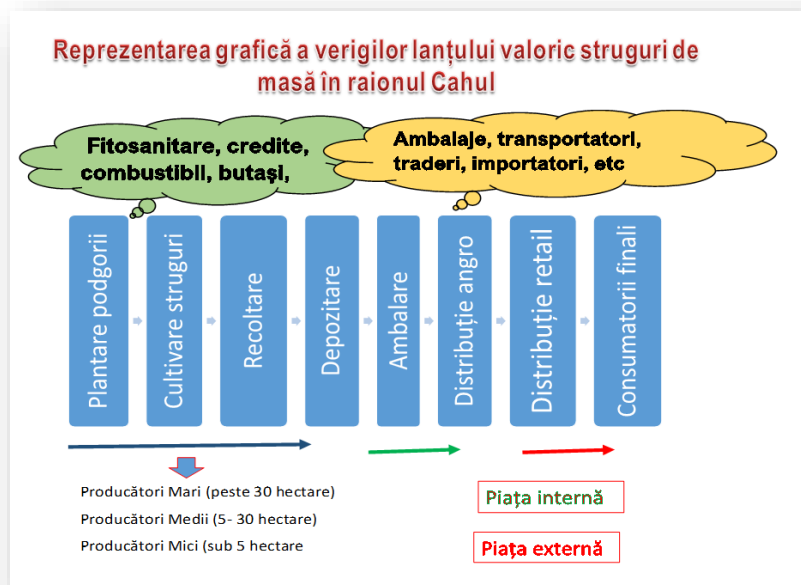
Suprafața plantațiilor viticole în raionul Cahul este de circa 13 mii hectare, dintre acestea 2,7 mii hectare sunt soiuri de masă. Anual se recoltează cca 15 mii tone de struguri de masă. Cultivarea strugurilor este asigurată de câteva mii de gospodării țărănești mici (1-3 hectare) și câteva zeci de producători mai mari (10 - 50+ hectare)

În raionul Cahul există o rețea consistentă de cca 32 depozite frigorifice principale cu o capacitate totală de păstrare de cca 10000 tone de struguri de masă. În raion avem 2 utilaje tehnologice de sortare și ambalare a strugurilor, ceea ce îngreunează comercializarea acestora atât pe piața internă cât și (în special) cea externă

Structura pieței de desfacere a strugurilor din raionul Cahul este de 80% piața externă și 20% piața internă. Pe piața externă cca 80% din roadă este exportată în țările din Est (Rusia, Bielorusia, Kazahstan) și 20% în UE (România, Polonia, Țările Baltice).

În contextul secetelor frecvente actuale și viitoare, accesul la apă bună pentru irigare este o provocare pentru producătorii de struguri din Cahul. Necesitatea surselor alternative de irigare – apele pluviale, apele de suprafață, apele de la topirea zăpezilor, etc., utilizarea sistemelor intensive de producere a strugurilor este o prioritate pentru dezvoltarea sectorului.

În perspectivă, o cale alternativă de promovare a cultivării strugurilor de masa rezistente la secete este omologarea și cultivarea de soiuri de struguri de masă "apirene" (fără sâmburi). Prețul strugurilor de masă apirene este dublu, inclusiv în Uniunea Europeană.

3.1.2 Provocări și oportunități majore care trebuie abordate în mod prioritar:

- ✓ Fermierii (în special cei mici) au nivel scăzut de cunoștințe și abilități limitate în domeniul tehnologiilor intensive de cultivare, depozitare și păstrare a strugurilor pentru comercializare (pentru productivitate mai mare și aspect estetic mai atractiv);
- ✓ Fragmentarea excesivă a producătorilor agricoli, creează impedimente în procesul de marketing și accesibilitate pe piețe mai avansate (UE);
- ✓ Există constrângeri sistemice privind accesul la sursele de apă pentru irigarea podgoriilor;
- ✓ Există deficit de servicii de sortare și ambalare a strugurilor pentru piețele avansate.

3.1.3: Direcții prioritare de intervenție pe termen scurt, propuse de actorii locali:

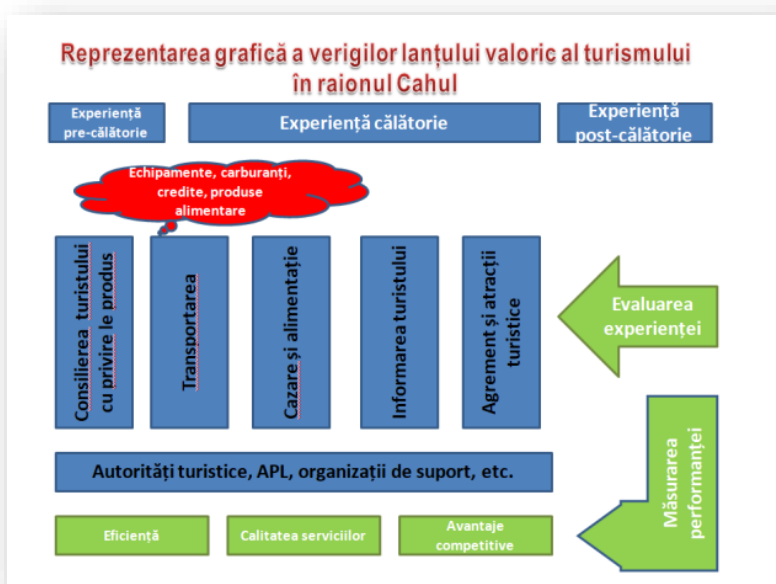
- ✓ Organizarea unui ciclu de instruire de bază înainte de începere sezonului și pe parcursul sezonului pentru fermierii implicați în cultivarea strugurilor de masă pentru piețe de desfacere "mai pretențioase" (UE, super-markete, etc.);
- ✓ Stimularea avansării procesului de asociere a producători agricoli din raion
- ✓ Identificarea soluțiilor și surselor de finanțare posibilă pentru îmbunătățirea accesului la apă și trecerea la tehnologii avansate pentru irigare (inclusiv prin depozitarea și folosirea apelor pluviale);
- ✓ Analiza fezabilității tehnico-economice a folosirii în comun a liniei existente în raion de sortare și ambalare.

3.2 LANȚUL VALORIC TURISM

3.2.1: Profilul general:

Raionul Cahul reprezintă una din regiunile de top ale țării în ceea ce privește potențialul de dezvoltare a turismului:

- ✓ Există ape minerale curative și funcționează cel mai vestit sanatoriu din țară;
- ✓ Mun. Cahul – este unicul oraș balnear din Republica Moldova;
- ✓ În raion sunt amplasate cele mai mari lacuri naturale din Republica Moldova (Manta și Belev);
- ✓ În raion sunt 4 rezervații naturale silvice și unica

rezervație de plante medicinale din țară;

- ✓ Aria naturală protejată inclusă în rețeaua mondială a rezervațiilor biosferice UNESCO (anul 1918) Rezervația "Prutul de Jos" și lunca Prutului – una dintre referințele turistice majore ale Republicii Moldova;
- ✓ Portul de pasageri din Giurgiulești – unica "poartă" maritimă a țării.;
- ✓ Raionul Cahul – campion printre toate raioanele țării în organizarea de festivaluri naționale și internaționale;
- ✓ Raion cu densitatea cea mai mare de meșteri populari (45)
- ✓ "Valul lui Traian, 7 vinării, 4 centre de meșteșugărit, 3 mănăstiri, 6 muzee, 11 tabere de vară pentru copii, 33 colective artistice.

Totuși, potențialul turistic enorm rămâne foarte puțin valorificat și capitalizat din punct de vedere economic. Localitățile raionului nu cooperează între ele, fiecare concentrându-se pe propria promovare îngustă și fragmentată. În raion sunt 8 hoteluri (peste 2000 locuri de cazare), care rămân ne-ocupate în cea mai mare parte a anului. Cele peste 10 pensiuni și case rurale desfășoară activități sporadice. Traseele turistice sunt în cea mai mare parte ne-marcate și ne-promovate. Lipsesc cu desăvârșire unități de alimentare publică cu specific tradițional. Centrul de informare turistică Cahul – după părerea tuturor actorilor publici și privați implicați – rămâne a fi puțin eficient și necesită a fi restructurat și reorganizat în totalitate.

3.2.2: Provocări și oportunități majore care trebuie abordate în mod prioritar:

- ✓ Nu există informație și ghidare centralizată ușor-accesibilă privind atracțiile și serviciile turistice existente în Cahul pentru turiștii individuali;
- ✓ Nu există pachete turistice pentru organizarea vizitelor pentru grupurile de turiști;
- ✓ Nivel scăzut de colaborare dintre actorii implicați pentru promovare comună a turismului în zonă;
- ✓ Există prea puține afaceri turistice în raion pentru creșterea numărului de turiști;
- ✓ Funcția de promovare turistică a raionului (exercitată de Centrul de Informare Turistică) este incompletă și insuficientă;
- ✓ Capitalul investițional local pentru dezvoltarea infrastructurii turistice este limitat și deficitar;
- ✓ Conștientizarea publică insuficientă vizând atât potențialul existent pentru dezvoltarea turismului, cât și beneficiile care ar putea fi generate de societate ca urmare a acestei dezvoltări;
- ✓ Lipsa panourilor informaționale în apropierea obiectivelor turistice, lipsa indicatoarelor turistice.

3.2.3: Direcții prioritare de intervenție pe termen scurt, propuse de actorii locali:

- ✓ Consolidarea instituțională a Centrului de Informare Turistică din Cahul, inclusiv identificarea și asigurarea surselor de finanțare continuă a activităților de promovare, în cooperare cu Agenția de Investiții din Moldova, (AIM) și alte instituții;
- ✓ Colaborarea actorilor publici (Consiliul Raional și primăriile locale) și privați (agenți economici cu afaceri în domeniul turismului) pentru sintetizarea informației și pregătirea unor materiale promoționale în limbile română, rusă și engleză despre "oferta turistică a raionului Cahul și traseele existente" și plasarea/promovarea centralizată pe toate site-urile majore înainte de și în timpul sezonului turistic estival 2021;

- ✓ Conjugarea eforturilor mai multor agenți economici implicați pentru elaborarea și promovarea a 2-3 pachete turistice pentru grupurile de turiști în raionul Cahul;
- ✓ Încurajarea și susținerea noilor antreprenori în deschiderea de noi agenții de turism, afaceri de cazare și alimentație publică, luând în considerație oportunitățile de dezvoltare a turismului oferite de existența rezervației științifice Prutul de Jos, inclusă în rețeaua mondială a rezervațiilor biosferice UNESCO (anul 1918) (ex: cursuri de instruire pentru startup-uri, campanie de informare organizată de AIPA, ODIMM, prin programele UE, precum Programul Operațional Comun Bazinul Mării Negre 2014-2020, Programul Dunărea pentru Cooperare 2014-2020, Programul Operațional Comun Romania Republica Moldova 2014 - 2020).

3.3 LANȚUL VALORIC VINIFICAȚIE

3.3.1 Profilul general:

În raionul Cahul activează 7 fabrici de vin:

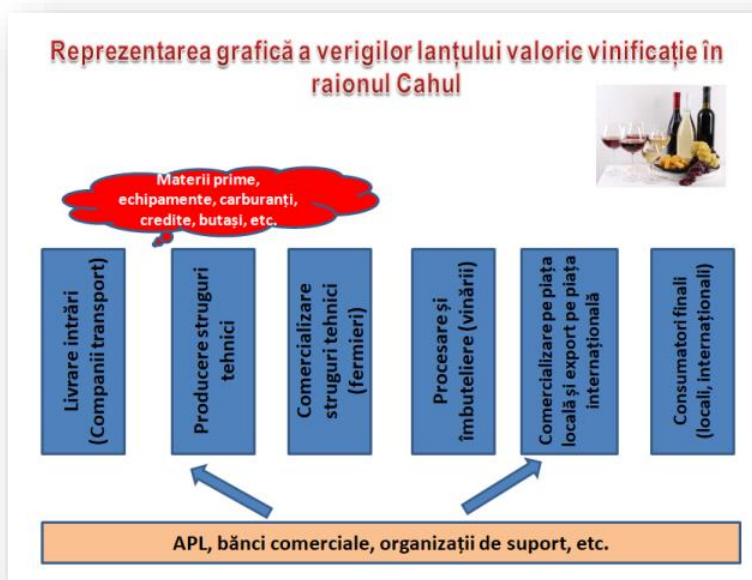
- ✓ "Vinăria din Vale" (s. Slobozia Mare)
- ✓ "Vinia Traian" (com. Găvănoasa)
- ✓ "Vinăria Bostavan" (com. Moscovei)
- ✓ "Vierul Vin" SRL , (com. Burlacu),
- ✓ "Fabrica de vin SC Agrosud Resurs SRL, s. Brânza
- ✓ "Grape Valley"(s. Borceag)
- ✓ Cricova S.A.

Totodată, în raion există un punct al S.A. "Cricova" de colectare și prelucrare primară a strugurilor, care este transmis ulterior spre îmbuteliere la fabrica din or. Cricova (mun. Chișinău).

Există primele încercări de dezvoltare a 3 mini-fabrici de vin în s. Văleni, com. Manta și s. Slobozia Mare, care urmează să-și înceapă activitatea din sezonul agricol 2021.

Sectorul vitivinicol din raionul Cahul rămâne a fi puternic dependent de piața de desfacere din Est (Rusia, Belarusia, Kazahstan), care asigură peste 60% din vânzări. Companiile sunt în dificultate de diversificare a piețelor, cu toate că există eforturi susținute de penetrare pe piețele din UE, China și America de Nord.

Din cauza problemelor de comercializare a vinului, s-au creat condiții extrem de negative pentru cultivatorii de struguri tehnici: prețuri joase de achiziție și incertitudine privind volumele solicitate de fabricile de vin.

3.3.2: Provocări și oportunități majore care trebuie abordate în mod prioritar:

- ✓ Orientare sporită a raionului spre piața estică și penetrarea insuficientă a piețelor vestice. Cunoștințe slabe ale actorilor din lanțul valoric în privința piețelor noi (UE, China și America de Nord);
- ✓ Unica regiune vinicolă din țară unde există experiențe insuficiente pozitive de dezvoltare a mini-vinăriilor;
- ✓ Fermierii, în special cei mici, puțin conștientizează și nu respectă regulile tehnologiilor moderne de cultivare pentru productivitate mai mare și calitate mai bună;
- ✓ Există oportunitatea nevalorificată de integrare a vinăriilor în lanțul valoric turistic al raionului;
- ✓ Acces limitat la apă este problema tuturor producătorilor ale strugurilor tehnici;
- ✓ Capacitate redusă a producătorilor mici de a negocia prețul de vânzare a strugurilor tehnici. În rezultat, producătorii mici își vând producția la preț scăzut, obținând profituri neconvenabile ce le îngreunează dezvoltarea afacerii;
- ✓ Lipsa unei cooperări suficiente între producătorii de struguri este o provocare. Anumiți producători concurează între ei, iar ca rezultat nu cooperează.

3.3.3: Direcții prioritare de intervenție pe termen scurt, propuse de actorii locali:

- ✓ Cooperarea actorilor locali în vederea unirii eforturilor pentru promovarea exporturilor pe piețele noi (netradiționale) în vederea diversificării și creșterii vânzărilor;
- ✓ Implicarea mai activă a autorităților publice locale (Consiliul Raional, primării) și a organizațiilor de suport în afaceri (Incubatorul de Afaceri; Camera de Comerț și Industrie, filiala Cahul; Centrul de Business din Cahul, ONVV) privind ridicarea nivelului de conștientizare a producătorilor de struguri din raion despre oportunitatea dezvoltării mini-vinăriilor;
- ✓ Implicarea mai efectivă a autorităților publice locale și organizațiilor de suport în afaceri în creșterea nivelului de conștientizare a fermierilor mici în aplicarea regulilor aferente tehnologiilor moderne avansate de cultivare și recoltare a strugurilor tehnici;
- ✓ Promovarea unei campanii de încurajare și sprijinire a procesului de integrare a vinăriilor din raion în traseele turistice regionale, de comun cu ONVV;
- ✓ Promovarea cooperării dintre micii producători de struguri tehnici în vederea asocierii acestora.

3.4 LANȚUL VALORIC OVINE & CAPRINE

3.4.1: Profilul general:

Raionul Cahul este considerat a fi "leagănul" oieritului în Republica Moldova, asigurând în prezent circa 10% din tot septetul de animale din Republica Moldova (60 mii capete). În prezent, sectorul este reprezentat de circa 150 ferme mici, inclusiv peste 2/3 fiind concentrate în câteva sate din Lunca Prutului.

Marea majoritate a fermierilor locali cresc ovine de rasă autohtonă "țigaie", de carne - lapte, cu lână semifină. Produsele principale pentru comercializare ale sectorului sunt reprezentate de:

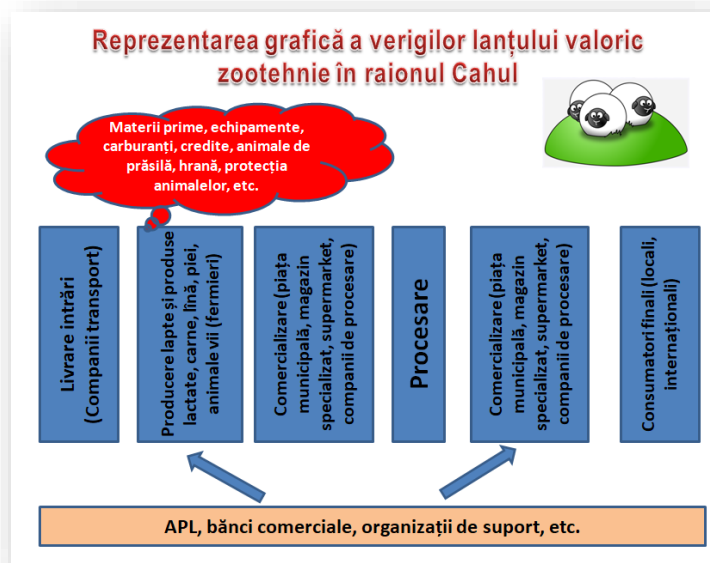
- ✓ Lapte;

- ✓ Produse lactate procesate în mod tradițional: brânză saramurată, urdă;
- ✓ Carne în stare proaspătă (în special miei); Carne procesată ("cavarma");
- ✓ Lână și pielecele.

Furnizorii de inputuri sunt reprezentanți de gospodăriile agricole care livrează nutrețuri (lucernă și cereale), fiind și ei amplasați în special în zona Luncii Prutului.

Lanțul Valoric conține 5 companii specializate în prestarea de servicii veterinare.

Cu părere de rău, în raion încă nu este dezvoltat sectorul de procesare. Fabrica de Brânzetură din Cahul (aflată în proprietatea statului), trece printr-un proces dureros de restructurare, dar continuă specializarea în procesarea laptelui de vacă. Totuși, managementul fabricii manifestă interes în integrarea în acest lanț valoric și dezvoltarea facilităților de procesare a laptelui de oaie.

Piețele agro-alimentare din raion (în special din mun. Cahul) constituie principalele canale de comercializare a brânzei. În același timp, există anumite canale "sporadice" și fragmentate de comercializare prin intermediari la piețele din mun. Chișinău. Fermierii sunt în dificultate de diversificare a piețelor, cu toate că ar fi deschiși pentru eforturi susținute de penetrare pe piețele din UE, cât și alte destinații (Orientul Mijlociu).

Sectorul traversează o perioadă foarte dificilă, cu riscuri majore de dispariție. Fiind reprezentat în special de persoane fizice, mici și fragmentate, sectorul nu reușește să se integreze eficient în noile realități economice. Astfel, producția de brânză este din ce mai limitată, din cauza incapacității de auto-organizare pentru penetrarea comerțului organizat (super-markete). Producția conexasă de lână (peste 200 tone/anual) și pielecele a ajuns să fie distrusă prin ardere în proporție de până la 98%. În acest context, este necesar de menționat că producția autohtonă de covoare s-a orientat la lâna de import, în detrimentul lânii autohtone. Analiza arată necesitatea unor intervenții energice pentru corectarea situației.

Circa 94% din șeptelul de ovine se află în gospodării casnice, adică în gospodăriile persoanelor fizice. Puține entități juridice funcționează, fapt care reduce din aplicarea politicilor consecvente de dezvoltare a sectorului. Producția primară obținută nu se exportă, cu excepția lânii și a pieilor de miel (în rare cazuri). Unicul produs ce prezintă interes pentru exportatori este animalul viu, ceea ce demonstrează lipsa unui lanț valoric coerent al sectorului. Acțiunile întreprinse în anul 2020 de către stat în domeniul subvenționării pe cap de animal ar putea dinamiza procesul de dezvoltare a producțiilor ovicole, dar, cea mai mare provocare rămâne exportul la care nu avem acces.

3.4.2: Provocări și oportunități majore care trebuie abordate în mod prioritar:

- ✓ Crescătorii (în special cei mici - majoritatea) au cunoștințe limitate și depășite despre tehnologiile moderne de creștere a ovinelor și caprinelor. Nivel tehnologic al fermelor este depășit (dotare insuficientă cu tehnică și echipamente, dificultăți de conectare la rețelele electrice, care ar asigura funcționarea utilajelor și echipamentelor necesare procesului de creștere a animalelor, păstrarea și procesarea primară a producției (frigidere, pompe de apă, etc.);
- ✓ Fermierii mici nu au acces la subvențiile financiare din partea AIPA (deoarece nu sunt înregistrați);
- ✓ Un produs important al sectorului – lână de oaie – la moment nu se valorifică economic (producătorii pur și simplu o distrug, dându-i foc);
- ✓ Există oportunitate nevalorificată de integrare a crescătorilor de animale în lanțul valoric turistic al raionului (stâne turistice) ;
- ✓ Fermele zootehnice generează deșeuri și cauzează pagube cu impact negativ asupra mediului. Aceste probleme necesită a fi rezolvate;
- ✓ Funcționarea deficientă a Fabricii de Brânzeturi din Cahul prezintă o constrângere pentru dezvoltarea, modernizarea și extinderea sectorului;
- ✓ Se perpetuează fenomenul gestiunii ineficiente a pășunilor (refacerea componentei botanice a pășunilor degradate, fertilizarea, pășunat rațional) și în managementul eficient al dejecțiilor;
- ✓ Producătorii (ciobanii) sunt mici și dispersați. Fiecare își vinde producția individual. Însă, dacă ne dorim să conlucrăm cu cumpărători mai mari, cum ar fi super-maketele, fabricile, etc., inclusiv cumpărători din afara țării, aceștia vor solicita cantități mai mari de produse omogene. Respectiv, se simte necesitatea unirii de eforturi comune, și chiar crearea unei cooperative. Imaginea brânzei de Cahul este slab promovată la nivel național. Astfel, o oportunitate ar fi dezvoltarea și promovarea unui brand comun de "brânză de Cahul";
- ✓ Reducerea suprafețelor de pășuni din diferite motive (aratul ilicit, schimbarea destinației terenurilor) împiedică accesul animalelor păscătoare la pășunatul liber;
- ✓ Primăriile din sate nu au resurse financiare suficiente pentru îmbunătățirea pășunilor aflate pe teritoriul localității, astfel, pășunile degradează prin calitatea ierburilor ce vegetează suprafețele;
- ✓ Lipsesc platformele de depozitare temporară a dejecțiilor de la ovine și caprine, ceea ce cauzează poluarea mediului ambiant în localitățile aferente a șaivanelor și stânilor.

3.4.3: Direcții prioritare de intervenție pe termen scurt, propuse de actorii locali:

- ✓ Inițierea negocierilor cu Fabrica de Covoare din Ungheni pentru evaluarea condițiilor de calitate și cantitate pentru folosirea lânii din MD pentru producerea covoarelor (și înlocuirea lânii de import cu lână autohtonă în procesul de producție);
- ✓ Promovarea unei campanii largi de informare și conștientizare tehnologică a crescătorilor de ovine și caprine în raionul Cahul;
- ✓ Promovarea unei campanii largi de susținere a înregistrării persoanelor juridice a crescătorilor de ovine și caprine pentru accesarea subvențiilor de la AIPA;
- ✓ Campanie de încurajare a crescătorilor de animale privind diversificarea afacerilor în sectorul zootehnic, prin integrarea în lanțul valoric turistic (crearea și gestionarea de "stâne turistice");

- ✓ Identificarea și promovarea unor soluții fezabile pentru problemele ecologice legate de activitatea fermelor zootehnice (dejecții provenite de la ferme și managementul pășunilor, păscutul în zona pădurilor și luncii Prutului, etc.)
- ✓ Cooperarea tuturor actorilor locali pentru susținerea re-lansării Fabricii de Brânzeturi și specializarea adițională în procesarea laptelui de oi și capre;
- ✓ Promovarea conceptului de asociere a crescătorilor de ovine și caprine în cooperative, pentru susținerea procesului de tehnologizare și marketing avansat;
- ✓ Construcția platformelor de păstrare a dejecțiilor de ovine și caprine cu scopul încorporării în sol după perioada de fermentare;
- ✓ Colaborarea între APL și organizațiile producătorilor în vederea ameliorării calității vegetației pe pășunile primăriilor.
- ✓ Identificarea pârghiilor juridice de contracarare a reducerii suprafețelor de pășuni și pajiști.

4. INTERVENȚII PROPUSE SPRE IMPLEMENTARE

4.1 LANȚUL VALORIC STRUGURI DE MASĂ

4.1.1: Acțiuni pe termen scurt (3-6 luni)

Provocările/opportunitățile abordate	Inițiative pe termen scurt	"Victorii rapide" țintite	Responsabili (coordonatori)	Resurse necesare	Termen	
					Inițiere	Finalizare
Fermierii (în special cei mici) au nivel scăzut de cunoștințe și abilități în domeniile tehnologiilor intensive de cultivare, depozitare și păstrare strugurilor pentru comercializare (pentru productivitate mai mare și aspect estetic mai atractiv).	Organizarea unui ciclu de instruire de bază înainte de începerea sezonului și pe parcursul sezonului pentru fermierii implicați în cultivarea strugurilor de masă pentru piețe de desfacere "mai capricioase" (UE, supermarketele, etc.).	Depășirea în sezonul 2021 a erorilor majore în cultivarea strugurilor, care ar mări productivitatea și ar contribui la o producție mai atractivă pentru traderi.	Direcția Agricultură a Consiliului Raional în colaborare cu Asociația Producătorilor de Struguri din Cahul (Sergiu Tutovan) și SRL "Terra Vitis" din s. Burlacu (Mihov Petru).	€3000, Resursele participanților, proiectul APM	Aprilie 2021	August 2021
Fragmentarea excesivă a producătorilor agricoli, ceea ce creează impedimente în procesul de marketing și accesibilitate pe piețe mai avansate (UE).	Stimularea extinderii procesului de asociere a producători agricoli din raion.	Crearea unui grup de inițiativă privind consolidarea și extinderea Asociației raionale a producătorilor de struguri de masă din raion, în vederea eficientizării marketingului și vânzărilor pe piața europeană (inclusiv crearea unui brand comun).	2 lideri ai sectorului (Mihov Petru și Mironescu Valeriu), în cooperare cu Direcția Agricultură și sub umbrela Asociației raionale a producătorilor de struguri.	€2000, Resursele participanților	Aprilie 2021	August 2021
Există constrângeri sistematice privind accesul la sursele de apă pentru irigarea podgoriilor.	Identificarea soluțiilor și a surselor de finanțare posibilă pentru îmbunătățirea accesului la apă și trecerea la tehnologii avansate pentru irigare (inclusiv prin depozitarea și folosirea apelor pluviale).	Crearea unui grup de lucru mixt raional pentru identificarea soluțiilor de dezvoltare a sistemelor de irigare a podgoriilor.	Direcția Agricultură în Cooperare cu Asociația producătorilor de struguri din raion (Mihov Petru).	€100, Resursele participanților	Aprilie 2021	Iunie 2021

Provocările/opportunitățile abordate	Inițiative pe termen scurt	"Victorii rapide" țintite	Responsabili (coordonatori)	Resurse necesare	Termen	
					Inițiere	Finalizare
Există deficit de servicii de sortare și ambalare a strugurilor pentru piețele avansate.	Analiza fezabilității tehnico-economice a folosirii în comun a lini existente în raion de sortare și ambalare.	Conceptualizarea soluției de folosire a liniilor existente în com. Manta și Burlacu de către toți producătorii doritori în sezonul agricol 2021	SRL Famircom, s. Manta, Terra Vitis, s. Burlacu în colaborare cu Direcția Agricultură a Consiliului Raional.	€300, Resursele participanților	Aprilie 2021	Iunie 2021

4.1.2: Acțiuni pe termen mediu (1-3 ani)

Acțiuni	Responsabil (coordonator)	Resurse necesare	Termen	
			Inițiere	Finalizare
Organizarea cursurilor profesionale pentru companii din domeniul viticulturii, cu eliberarea certificatului de instruire (24 ore) la accesarea submăsurilor de sprijin 1.4, 1.5 conform Regulamentul de Subvenționare 2017-2021.	Camera de Comerț și Industrie Cahul, filiala Cahul; Centrul de Business din Cahul; Asociația Producătorilor de Struguri din raionul Cahul; producătorii de struguri din raionul Cahul.	€9000, Resursele participanților, din care 50% MADRM	2021	2023
Organizarea de seminare privind utilizarea sistemelor intensive de producere și protecție a plantațiilor (cap-coadă).	Direcția Agricultură a Consiliului Raional în colaborare cu Asociația Producătorilor de Struguri din Cahul (Sergiu Tutovan) și SRL "Terra Vitis" din s. Burlacu (Mihov Petru).	€1500, Resursele participanților, proiectul APM	2021	2023
Elaborarea și înregistrarea traseelor turistice vitivinicole.	Vinăriile în cooperare cu Centrul de Informare Turistică.	€10000, Resursele participanților	2021	2023
Construirea câtorva lacuri de acumulare (pluviale, topire a zăpezii) pentru irigarea podgoriilor.	Gospodăriile agricole în cooperare cu Asociația Producătorilor de Struguri din Cahul, în colaborare cu Direcția Agricultură și Agenția Apele Moldovei, AIPA.	€50000, Resursele participanților, granturi, inclusiv proiectul IFAD	2021	2023

4.2 LANȚUL VALORIC TURISM

4.2.1: Acțiuni pe termen scurt (3-6 luni)

Provocări/opportunități abordate	Inițiative pe termen scurt	"Victorii rapide" țintite	Responsabili (coordonatori)	Resurse necesare	Termen	
					Inițiere	Finalizare
Nu există informație suficientă și ghidare centralizată ușor-accesibilă despre atracțiile și serviciile	Informația sintetizată (în limbile română, rusă și engleză) și centralizată pe câteva site-uri majore (toate primăriile din raion +	Către noul sezon turistic estival – există informație suficientă pentru potențialii turiști despre pregătirea vizitei turistice în raionul	Centru de Informare Turistică (cu asistența profesorilor de la Universitate și a Agenției de Investiții filiera Turism)	€3000, Resursele participanților, inclusiv primăria mun. Cahul	Aprilie 2021	Iunie 2021

Provocări/opportunități abordate	Inițiative pe termen scurt	"Victorii rapide" țintite	Responsabili (coordonatori)	Resurse necesare	Termen	
					Inițiere	Finalizare
turistice existente în Cahul pentru turiștii individuali.	consiliu raion + toți operatorii din raion + alții) despre atracțiile turistice, serviciile turistice (cazare și alimentație) și posibile rute turistice (de 1,2 și 3 zile), inclusiv evenimentele culturale care se desfășoară în orașul și raionul Cahul	Cahul (cu hartă, rute alternative, date de contact, informații de ghidare, etc)... care este disponibilă în limbile română, rusă și engleză.				
	Fiecare primărie va identifica necesitatea de indicatoare rutiere și panouri informaționale către principalele destinații turistice – informația va fi centralizată de Consiliul Raional Cahul.	Inițierea discuțiilor cu Administrația de stat a drumurilor pentru finanțarea instalării indicatoarelor rutiere pentru principalele destinații turistice din raion (pe traseele principale).	Consiliul Raional (va fi angajată o persoană – resursă pe turism din Secția Culturală	€4000, Resursele participanților, Consiliul raional Cahul, inclusiv primăriile din raion	Aprilie 2021	August 2021
Nu există pachete turistice pentru organizarea vizitelor pentru turiști de grup.	Elaborarea a 2-3 pachete alternative de turism de grup pentru vizitarea raionului Cahul # 0-1-2 nopți # diferite categorii de preț ("econom" și "premium") # grupuri mici și grupuri mari	Lansarea pachetelor turistice – pilot pentru impulsionarea turismului de grup în raionul Cahul.	Agenția de Turism "RudMinTur"	€900, Resursele participanților, Agenția de Turism "RudMinTur"	Aprilie 2021	August 2021
Nivel scăzut de colaborare dintre actorii implicați pentru promovare comună a turismului în zonă.	Semnarea unui Memorandum de Colaborare dintre primării, consiliul raional și principalii prestatori de servicii turistice pentru promovare comună a destinației turistice "Cahul" și desemnarea unei persoane în calitate de coordonator.	Crearea premiselor pentru o colaborare instituțională sistemică dintre toți cei implicați în domeniul turismului în raionul Cahul.	Centrul de Informare Turistică (cu asistența Centrului de Business din Cahul).	€500, Resursele participanților	Aprilie 2021	Iunie 2021

Provocări/opportunități abordate	Inițiative pe termen scurt	"Victorii rapide" țintite	Responsabili (coordonatori)	Resurse necesare	Termen	
					Inițiere	Finalizare
Există prea puține afaceri turistice în raion pentru creșterea numărului de turiști	Încurajarea și susținerea noilor antreprenori în deschiderea de noi afaceri de cazare și alimentație publică # cursuri de instruire pentru start-upuri # compania de informare cu AIPA # campanie de promovare a soluțiilor ecologice pentru infrastructura turistică – panouri fotovoltaice, căsuțe verzi, acoperișuri de stuf, (de propus de Sergiu cine și cum o face)	Crearea unui trend în creștere de stimulare a dinamismului antreprenorial pentru noi afaceri turistice.	Incubatorul de Afaceri în colaborare cu Centrul de Business din Cahul.	€1000, Resursele participanților, ODIMM	Aprilie 2021	Iunie 2021
Funcția de promovare turistică a raionului este ineficientă.	Desemnarea unei persoane din cadrul Consiliului Raional (Direcția Economie) responsabil de dezvoltarea și promovarea turismului.	În Consiliul Raional Cahul - va fi angajată o persoană resursă pentru promovarea turismului ca ramură economică strategică a raionului.	Consiliul Raional (vice-președintele pe economie)	€1000, Resursele Consiliului raional Cahul	Aprilie 2021	August 2021
	Pregătirea și aprobarea conceptului de reorganizare și consolidare instituțională a Centrului de Informare Turistică din Cahul + cu buget dedicat pentru management și activități. <i>Notă: se va studia experiența Centrelor de promovare turistică din Chișinău și Găgăuzia.</i>	Se va crea o instituție coordonatoare de promovare a turismului în raionul Cahul.	Consiliului Raional în cooperare cu Primăria mun. Cahul, primăriile din raion și agenții privați din domeniu - în colaborare cu ANTRIM/Chișinău.	€10000, Resursele Consiliului raional Cahul, granturi ce urmează a fi identificate	Aprilie 2021	August 2021
	Centrul de Informare Turistică Cahul va sprijini dezvoltarea funcțiilor de promovare turistică a	Muzeele din sate se vor transforma în promotori ai turismului (cu o persoană responsabilă), care vor	Primăriile implicate din localitățile rurale ale raionului.	€50000, Resursele Consiliului raional Cahul, primăriile din raion, granturi	Aprilie 2021	August 2021

Provocări/opportunități abordate	Inițiative pe termen scurt	"Victorii rapide" țintite	Responsabili (coordonatori)	Resurse necesare	Termen	
					Inițiere	Finalizare
	muzeelor din satele raionului. Elaborarea conceptului popularizare și diseminare a potențialului turistic	activa toți "într-o voce și un gând" sub egida conceptuală și metodologică a Centrului raional de promovare turistică. Crearea platformei digitizarea atracțiilor turistice din raionul Cahul		ce urmează a fi identificate		

4.2.2: Acțiuni pe termen mediu (1-3 ani)

Acțiuni	Responsabil (coordonator)	Resurse necesare	Termen	
			Inițiere	Finalizare
Instruirea actorilor interesați în dezvoltarea turismului privind regulamentul de subvenționare de stat a investițiilor în lanțul valoric turism – Măsura 4 Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii rurale pentru construcția/reconstrucția și renovarea pensiunilor turistice.	Reprezentanță AIPA Cahul, Centrul de Business din Cahul.	€3000, Resursele participanților, din care 50% MADRM	2021	2023
Elaborarea unui calendar privind organizarea evenimentelor cultural artistice în localitățile din raionului Cahul ce va conține informații privind locația, data, și tematica evenimentului.	Consiliul raional Cahul, primăriile din raionul Cahul.	€3000, Resursele participanților	2021	2023
Actualizarea hărții turistice a raionului Cahul.	Consiliul raional Cahul, primăriile din raionul Cahul.	€3000, Resursele participanților	2021	2023
Crearea unui program de informare turistică în cadrul programului informativ televizat „Aspect” (difuzat săptămânal de către Primăria mun. Cahul).	Primăria municipiului Cahul, Centrul de Informare Turistică Cahul.	€1200, Resursele participanților	2021	2023
Organizarea instruirilor privind Regulamentul de Subvenționare 2017-2021, Măsura 4 Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii rurale p 2) construcția/reconstrucția și renovarea pensiunilor agroturistice rurale.	APL I, II, AIPA, Centrul de Business din Cahul, Camera de Industrie și Comerț, actorii lanțului valoric Turism.	€3000, Resursele participanților, din care 50% MADRM	2021	2023
Instalarea indicatoarelor turistice și a panourilor informative ce vor cuprinde informații privind harta cu destinațiile turistice și a centrelor de informare	Consiliul raional Cahul, primăria municipiului Cahul.	€50000, Resursele Consiliului raional Cahul, primăriile din raion, granturi ce urmează a fi identificate	2021	2023

Acțiuni	Responsabil (coordonator)	Resurse necesare	Termen	
			Inițiere	Finalizare
Îmbunătățirea accesului la destinațiile turistice care sunt deja cunoscute în raion (Lacul Beleu, cărarea lui Petru Rareș, prin lucrări de renovare a drumurilor de acces către aceste destinații).	Consiliul raional Cahul, primăria s. Slobozia Mare, primăria s. Văleni.	€200000, Resursele Consiliului raional Cahul, primăriile din Slobozia Mare, Văleni, AIPA, granturi ce urmează a fi identificate	2021	2023
Instalarea stațiilor de încărcare pentru vehicule electrice.	Agenți economici, APL II.	€200000, Resursele Consiliului raional Cahul, agenților economici interesați, AIPA, granturi ce urmează a fi identificate	2021	2023

3.3. LANȚUL VALORIC VINIFICAȚIE

4.3.1: Acțiuni pe termen scurt (3-6 luni)

Provocări/opportunități abordate	Inițiative pe termen scurt	"Victorii rapide" țintite	Responsabili (coordonatori)	Resurse necesare	Termen	
					Inițiere	Finalizare
Orientare sporită a raionului spre piața estică și penetrarea insuficientă a piețelor vestice.	Consolidarea capacităților de marketing a producătorilor de vin .	Sprrijinirea includerii a cel puțin 2 întreprinderi vinicole din raion în rândul beneficiarilor Proiectului implementat de Camera de Comerț "Sporirea capacităților de export ale companiilor moldovenești din sectorul agroalimentar de înaltă valoare pentru a accesa noi piețe de desfacere".	Camera de Comerț și Industrie, filiala Cahul în parteneriat cu managementul celor 7 fabrici de vin din raion.	€10000, Resursele Camerei de Comerț – filiala Cahul, fabricile de vin interesate	Aprilie 2021	August 2021

Provocări/opportunități abordate	Inițiative pe termen scurt	"Victorii rapide" țintite	Responsabili (coordonatori)	Resurse necesare	Termen	
					Inițiere	Finalizare
Capacități reduse de marketing a producătorilor de vin de casă.	Concursul pentru cel mai bun vin de casa „Polobocul de Aur”	Consolidarea capacităților de marketing a producătorilor de vin de casă.	Camera de Comerț și Industrie, filiala Cahul în parteneriat cu micii producători de vin din raion	€1000, Resursele Camerei de Comerț – filiala Cahul, fabricile de vin interesate	Martie 2021	Aprilie 2021
Unica regiune vinicolă din țară unde există experiențe insuficiente de dezvoltare a mini-vinărilor.	Creșterea conștientizării producătorilor de struguri din raion despre oportunitatea dezvoltării mini-vinărilor.	Sprijinirea creșterii vizibilității și promovării celor 4 mini-vinării emergente din raion (com. Manta, s. Văleni, s. Slobozia Mare și Colibași)	Direcția Economie și Secția Agricultură a Raionului, în cooperare cu proprietarii celor 3 mini-vinării.	€1000, Resursele Consiliului raional Cahul, mini vinărilor interesate	Aprilie 2021	August 2021
Fermierii, în special cei mici, puțin conștientizează și nu respectă regulile tehnologiilor moderne de cultivare pentru productivitate mai mare și calitate mai bună.	Organizarea unui ciclu de instruire de bază înainte de începerea sezonului și pe parcursul sezonului pentru fermierii implicați în cultivarea strugurilor tehnici.	Depășirea în sezonul 2021 a erorilor majore în cultivarea strugurilor tehnici, care ar mări productivitatea și calitatea acestora.	Direcția Agricultură a Consiliului Raional în colaborare cu managementul celor 6 fabrici de vin.	€1500, Resursele participanților, Direcția Agricultură a Consiliului raional Cahul, Asociația raională a producătorilor de struguri.	Aprilie 2021	Aprilie 2021
Există oportunitate nevalorificată de integrare a vinărilor în lanțul valoric turistic al raionului.	Campanie de încurajare a tuturor vinărilor privind dezvoltarea direcțiilor turistice .	Includerea tuturor vinărilor din raion în traseele turistice care vor fi actualizate în 2021.	Centrul de Informare Turistică din Cahul în colaborare cu managerii fabricilor de vin.	€1000, Resursele Consiliului raional Cahul, Centrului de Informare Turistică	Aprilie 2021	August 2021

4.3.2: Acțiuni pe termen mediu (1-3 ani)

Acțiuni	Responsabil (coordonator)	Resurse necesare	Termen	
Crearea brand-ului regional „Produs de Cahul”.	Consiliul raional Cahul, Primăria municipiului Cahul.	€15000, Resursele Consiliului raional Cahul, primăriei mun. Cahul, programul UE4Cahul	2021	2022
Organizarea conferințelor axate pe produs destinate producătorilor de struguri tehnici cu invitarea APL de nivel I/II, reprezentanți ai mediului academic.	Consiliul raional Cahul, Primăria municipiului Cahul, Asociația producătorilor de Struguri din Cahul, Centrul de Business din Cahul, Camera de Comerț și Industrie Cahul.	€15000, Resursele Consiliului raional Cahul, primăriei mun. Cahul, Asociației producătorilor de Struguri din Cahul,	2021	2023

Acțiuni	Responsabil (coordonator)	Resurse necesare	Termen	
		Centrului de Business din Cahul, Camerei de Comerț și Industrie Cahul programul UE4Cahul		
Organizarea instruirilor tematice privind lucrările tehnologice în plantațiile viticole.	Consiliul raional Cahul, Primăria municipiului Cahul, Asociația producătorilor de Struguri din Cahul, Centrul de Business din Cahul, Camera de Comerț și Industrie Cahul.	€15000, Resursele Consiliului raional Cahul, primăriei mun. Cahul, Asociației producătorilor de Struguri din Cahul, Centrului de Business din Cahul, Camerei de Comerț și Industrie Cahul programul APMI	2021	2023
Organizarea cursurilor profesionale obligatorii pentru companii din domeniul vinificației, cu eliberarea certificatului de instruire (24 ore) la accesarea submăsurilor de sprijin 1.4, 1.5 conform Regulamentul de Subvenționare 2017-2021.	Camera de Comerț și Industrie Cahul, Centrul de Business din Cahul, Asociația producători de struguri din Cahul, alte asociații acreditate.	€9000, Resursele Asociației producătorilor de Struguri din Cahul, Centrului de Business din Cahul, Camerei de Comerț și Industrie Cahul, MADRM	2021	2023

3.4. LANȚUL VALORIC OVINE & CAPRINE

4.4.1: Acțiuni pe termen scurt (3-6 luni)

Provocări/opportunități abordate	Inițiative pe termen scurt	"Victorii rapide" țintite	Responsabili (coordonatori)	Resurse necesare	Termen	
					Inițiere	Finalizare
Un produs important al sectorului este lână de oaie, care la moment nu se valorifică economic (producătorii pur și simplu o distrug, dându-i foc).	Inițierea discuțiilor cu Fabrica de Covoare din Ungheni pentru evaluarea condițiilor de calitate și cantitate pentru folosirea lânii din MD pentru producerea covoarelor..	Clarificarea premiselor și condițiilor de folosire a lânii autohtone în procesul de producere a Fabricii de Covoare din Ungheni (la moment fabrica folosește lână de import).	Centrul de Business din Cahul (Anatol Nebunu) în parteneriat cu Federația Națională a Crescătorilor de Ovine și Caprine (Tudor Nicu – originar din Cahul și funcția de scris), Institutul științifico-practic de biotehnologii în zootehnie (Oleg Mașnev) și Fabrica de Covoare Ungheni (director Igor Casian).	€500, Resursele Centrului de Business din Cahul, Federația Națională a Crescătorilor de Ovine și Caprine (Tudor Nicu – originar din Cahul), Institutul științifico-practic	Aprilie 2021	August 2021

Provocări/opportunități abordate	Inițiative pe termen scurt	"Victorii rapide" țintite	Responsabili (coordonatori)	Resurse necesare	Termen	
					Inițiere	Finalizare
				de biotehnologii în zootehnie (Oleg Mașner) și Fabrica de Covoare Ungheni (director Igor Casian).		
Majoritatea crescătorilor de ovine și caprine (în special cei mici) au cunoștințe limitate și depășite despre tehnologiile moderne de creștere a ovinelor și caprinelor.	Identificarea oportunităților de asistență (inclusiv financiară) pentru organizarea unui ciclu de sesiuni de informare și conștientizare tehnologică a crescătorilor de oi și capre în raionul Cahul.	Conceptualizarea (inclusiv determinarea sursei de finanțare) a campaniei anuale de conștientizare și instruire avansată în tehnologii moderne pentru toți crescătorii de oi și capre din raion.	Direcția Agricultură a Consiliului Raional, în cooperare cu Centru de Business Cahul și Federația Națională a Crescătorilor de Ovine și Caprine, Institutul științifico-practic de biotehnologii în zootehnie (Oleg Mașner).	€500, Resursele Direcției Agricultură a Consiliului Raional Cahul, Centrului de Business din Cahul, Federația Națională a Crescătorilor de Ovine și Caprine (Tudor Nicu – originar din Cahul), Institutul științifico-practic de biotehnologii în zootehnie (Oleg Mașner)	Aprilie 2021	August 2021
Fermierii mici nu au acces la subvențiile financiare din partea AIPA (deoarece nu sunt înregistrați).	Organizarea unei campanii de informare a avantajelor înregistrării persoanelor juridice a gospodăriilor de fermier pentru accesarea subvențiilor din partea statului. Clarificarea problemei la formarea bunurilor imobile pentru pășunat și rotația pășunilor la acordarea subvențiilor de către AIPA	Sprrijinirea cel puțin a unei gospodării să îndeplinească cerințele de accesare a subvenției de la stat – în calitate de exemplu demonstrativ pentru restul breslei din raion. Organizarea unui grup de lucru AIPA, APL și fermieri privind problemele cu pășunile la acordarea subvențiilor	Direcția Agricultură și Direcția Economie a Consiliului Raional în cooperare cu Centru de Business Cahul și Federația Națională a Crescătorilor de Ovine și Caprine.	€500, Resursele Direcției Agricultură a Consiliului Raional Cahul, Centrului de Business din Cahul, Federația Națională a Crescătorilor de Ovine și Caprine (Tudor Nicu – originar din Cahul)	Aprilie 2021	August 2021

Provocări/opportunități abordate	Inițiative pe termen scurt	"Victorii rapide" țintite	Responsabili (coordonatori)	Resurse necesare	Termen	
					Inițiere	Finalizare
				și de scris funcția), Institutul științifico-practic de biotehnologii in zootehnie (Oleg Mașner), MADRM		
Există oportunitate nevalorificată de integrare a crescătorilor de animale în lanțul valoric turistic al raionului (stâne turistice) .	Campanie de încurajare a crescătorilor de animale privind diversificarea afacerilor în sectorul zootehnic.	Identificarea unei gospodării – pilot, motivate să dezvolte dimensiunea turistică a afacerii.	Direcția Economie și Direcția Agricultură a Consiliului Raional, în cooperare cu Centrul de Informare Turistică Cahul, Federația Națională a Crescătorilor de Ovine și Caprine, Agenția de Turism privată "RudMinTur", Institutul științifico-practic de biotehnologii in zootehnie (Oleg Mașner) .	€500, Resursele Direcției Agricultură a Consiliului Raional Cahul, Centrului de Informare Turistică, Agenția de Turism "RudMinTur" SRL, Centrului de Business din Cahul, Federația Națională a Crescătorilor de Ovine și Caprine (Tudor Nicu – originar din Cahul, funcția), Institutul științifico-practic de biotehnologii in zootehnie (Oleg Mașner), alte granturi	Aprilie 2021	August 2021
Fermele zootehnice generează deșeuri și cauzează pagube cu impact negativ asupra mediului. Aceste probleme necesită a fi rezolvate.	Crearea unui grup de lucru în cadrul Consiliul Raional Cahul pentru clarificarea soluțiilor posibile privind soluționarea problemelor ecologice legate de activitatea fermelor zootehnice (dejecții	Conceptualizarea direcțiilor de intervenție de mai departe, necesităților organizatorice și financiare pentru soluționarea principalelor probleme de mediu din sector.	Direcția Agricultură în cooperare cu Federația Națională a Crescătorilor de Ovine și Caprine, Agenția ecologică Cahul, Centrul de Business din Cahul, Institutul științifico-practic de biotehnologii in zootehnie .	€500, Resursele Direcției Agricultură a Consiliului Raional Cahul, Centrului de Business din Cahul, Federația	Aprilie 2021	August 2021

Provocări/opportunități abordate	Inițiative pe termen scurt	"Victorii rapide" țintite	Responsabili (coordonatori)	Resurse necesare	Termen	
					Inițiere	Finalizare
	provenite de la ferme și managementul pășunilor, păscutul în zona pădurilor și luncii Prutului).	Întocmirea caietului de sarcini privind elaborarea studiului de fezabilitate privind gestionarea deșeurilor animaliere		Națională a Crescătorilor de Ovine și Caprine (Tudor Nicu – originar din Cahul), Institutul științifico-practic de biotehnologii în zootehnie (Oleg Mașner)		
Funcționarea deficientă a Fabricii de Brânzeturi din Cahul prezintă o constrângere pentru dezvoltarea, modernizarea și extinderea sectorului	Crearea unui grup de lucru comun pentru re-lansarea Fabricii de Brânzeturi și specializarea adițională în procesarea laptelui de oi și caprine.	Conceptualizarea dezvoltării sectorului de procesare industrială a laptelui de oi și caprine în raion (inclusiv necesități investiționale și surse posibile de co-finanțare). Întocmirea caietului de sarcini privind elaborarea studiului de fezabilitate la crearea liniei de procesare a laptelui de caprine și ovine	Direcția Economie și Direcția Agricultură a Consiliului Raional, în colaborare cu Federația Națională a Crescătorilor de Ovine și Caprine, conducerea Fabricii de Brânzeturi.	€500, Resursele Direcției Economie a Consiliului Raional Cahul, Federația Națională a Crescătorilor de Ovine și Caprine, Fabricii de Brânzeturi din Cahul	Aprilie 2021	August 2021

4.4.2: Acțiuni pe termen mediu (1-3 ani)

Acțiuni	Responsabil (coordonator)	Resurse necesare	Termen	
Ghidare științifico-metodică la implementarea inovațiilor în ferme.	IP "Institutul Științifico- Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară", Centrul de Business din Cahul, APL, Federația Națională a Crescătorilor de Ovine și Caprine, crescători de ovine și caprine din Cahul	€500, Resursele Direcției Agricultură a Consiliului Raional Cahul, Centrului de Business din Cahul, Federația Națională a Crescătorilor de Ovine și Caprine (Tudor Nicu – originar din Cahul), Institutul științifico-practic de biotehnologii în zootehnie (Oleg Mașner), MADRM, alte granturi	2021	2023
Elaborarea fișelor tehnologice de producere și gestionare a septelului.	IP "Institutul Științifico- Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară", Centrul de	€3000, Resursele Direcției Agricultură a Consiliului Raional Cahul, Centrului de	2021	2023

Acțiuni	Responsabil (coordonator)	Resurse necesare	Termen	
	Business din Cahul, APL, Federația Națională a Crescătorilor de Ovine și Caprine, crescători de ovine și caprine din Cahul.	Business din Cahul, Federația Națională a Crescătorilor de Ovine și Caprine (Tudor Nicu – originar din Cahul), Institutul științifico-practic de biotehnologii în zootehnie (Oleg Mașner), MADRM, alte granturi		
Consultarea și școlarizarea crescătorilor de ovine/caprine pe tot spectrul de aspecte ce țin de: creșterea, reproducerea, selecția și ameliorarea, obținerea producției calitative și valorificarea mai eficientă a acestora prin organizare de seminare, vizite de studii la ferme moderne, inclusiv în cadrul proiectelor MADRM.	IP "Institutul Științifico- Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară", Centrul de Business din Cahul, APL, Federația Națională a Crescătorilor de Ovine și Caprine, crescători de ovine și caprine din Cahul.	€9000, Resursele IP "Institutului Științifico-Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară", Centrului de Business din Cahul, APL, Federația Națională a Crescătorilor de Ovine și Caprine, crescători de ovine și caprine din Cahul, MADRM, proiectul UE4Cahul	2021	2023
Organizarea instruirilor privind Regulamentul de Subvenționare 2017-2021, Submăsura 1.4 Stimularea investițiilor pentru utilizarea și renovarea tehnologică a fermelor zootehnice. Submăsura 1.5 Stimularea procurării animalelor de prăsilă și menținerii fondului genetic al acestora.	Reprezentanța Cahul AIPA, Centrul de Business din Cahul, Asociația Națională a Crescătorilor de Ovine și Caprine, crescători de ovine și caprine din Cahul.	€1000, Reprezentanța Cahul AIPA Centrului de Business din Cahul, APL, Federația Națională a Crescătorilor de Ovine și Caprine, crescători de ovine și caprine	2021	2023
Organizarea cursurilor profesionale obligatorii pentru companii din domeniul zootehnie, cu eliberarea certificatului de instruire (24 ore) la accesarea submăsurilor de sprijin 1.4, 1.5 conform Regulamentul de Subvenționare 2017-2021.	Centrul de Business din Cahul, Asociația Națională a Crescătorilor de Ovine și Caprine, alte asociații acreditate, crescători de ovine și caprine din Cahul.	€9000, Resursele Centrului de Business din Cahul, Federației Naționale a Crescătorilor de Ovine și Caprine, crescători de ovine și caprine, MADRM	2021	2023
Organizarea cursurilor de instruire privind condițiile de acordare a subvențiilor în avans pentru proiectele start-up din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural conform Legii nr.276 din 16 decembrie 2016 cu privire la principiile de subvenționare a producătorilor agricoli.	Centrul de Business din Cahul, Asociația Națională a Crescătorilor de Ovine și Caprine, alte asociații acreditate, crescători de ovine și caprine din Cahul.	€1000, Resursele Centrului de Business din Cahul, Federației Naționale a Crescătorilor de Ovine și Caprine, crescători de ovine și caprine	2021	2023
Organizarea concursurilor de crearea și amenajare a punctelor/locurilor de colectare, depozitare și procesare a îngrășămintelor organice de pe pajști (bălgar de stână).	Direcția Economie și Direcția Agricultură a Consiliului Raional, în colaborare cu Federația Națională a Crescătorilor de Ovine și Caprine, ANSA, APL, Crescătorii de ovine și caprine.	€1500, Resursele Direcției Economie și Direcției Agricultură a Consiliului Raional, Federației Naționale a Crescătorilor de	2021	2023

Acțiuni	Responsabil (coordonator)	Resurse necesare	Termen	
		Ovine și Caprine, crescători de ovine și caprine		
Concurs de elaborare a îndrumarului de gestionare a dejecțiilor animaliere la fermele zootehnice de ovine și caprine.	Direcția Economie și Direcția Agricultură a Consiliului Raional, în colaborare cu Federația Națională a Crescătorilor de Ovine și Caprine, ANSA, APL, Crescătorii de ovine și caprine.	€1500, Resursele Direcției Economie și Direcției Agricultură a Consiliului Raional, Federației Naționale a Crescătorilor de Ovine și Caprine, crescători de ovine și caprine, ANSA, APL	2021	2023
Organizarea instruirilor privind gestionarea deșeurilor zootehnice.	Direcția Economie și Direcția Agricultură a Consiliului Raional, în colaborare cu Federația Națională a Crescătorilor de Ovine și Caprine, ANSA, APL, Crescătorii de ovine și caprine.	€1500, Resursele Direcției Economie și Direcției Agricultură a Consiliului Raional, Federației Naționale a Crescătorilor de Ovine și Caprine, crescători de ovine și caprine, ANSA, APL	2021	2023
Crearea unei cooperative de întreprinzător având ca membri, producători de ovine și caprine din raionul Cahul, cu un brand comun, cu magazin comun în Chișinău și abordare unică de export a brânzei de oi, și alte derivate din lapte, cavarma de Cahul, a mieilor în lumea arabă.	Federația Națională a Crescătorilor de Ovine și Caprine, APL I, II, crescători de ovine și caprine din Cahul, Camera de Comerț și Industrie Cahul, Centrul de Business din Cahul	€1500, Resursele Camerei de Comerț și Industrie Cahul, Federației Naționale a Crescătorilor de Ovine și Caprine, crescători de ovine și caprine, Centrului de Business din Cahul, granturi ce urmează de identificat	2021	2023
Implicarea APL în procesul de gestionare eficientă a pășunilor (refacerea componenței botanice a pășunilor degradate, fertilizarea, pășunat rațional).	APL I, II, Federația Națională a Crescătorilor de Ovine și Caprine.	€200000, Resursele APLI, II, Federației Naționale a Crescătorilor de Ovine și Caprine, crescători de ovine și caprine, granturi ce urmează de identificat	2021	2023
Reutilizarea Fabricii de Brânzeturi din Cahul pentru procesarea laptelui de ovine și caprine.	Fabrica de Brânzeturi din Cahul, APL II, Consiliul raional Cahul.	€200000, Resursele APL II, Fabricii de Brânzeturi din Cahul, granturi ce urmează de identificat	2021	2023
Inițierea consultărilor multilaterale referitor la ameliorarea pășunilor și păjiștilor în localitățile din Cahul și elaborarea unui plan de dezvoltare cu atragerea surselor de grant de la instituțiile comunitare.	Consiliul raional Cahul, primarii localităților din Cahul, Federația, Ministerul agriculturii ...		2021	2023

5. CADRUL DE IMPLEMENTARE ȘI SINERGIE CU ALTE PROGRAME

Intervențiile propuse pentru implementare în cadrul acestei Foi de Parcurș de Dezvoltare Economică Locală vor fi implementate prin conjugarea eforturilor actorilor publici și privați din raion, cu facilitarea din partea Programului EU4Moldova: Regiuni cheie, finanțat de UE și implementate de PNUD și UNICEF.

În calitate de **coordonator principal al procesului de implementare** va acționa Primăria mun. Cahul. Procesul de coordonare va fi asigurat cu de către Consiliul Raional, cu implicarea activă a tuturor APL-urilor din raion, prin intermediul structurii instituționale (platformei) teritoriale de cooperare economică Cahul.

Programul EU4Moldova: Regiuni cheie va acorda asistență tehnică și financiară partenerilor locali, atât în atingerea unor "victorii rapide" aferente implementării prezentei Foi de Parcurș, cât și în perioada ulterioară de conceptualizare și implementare a unor intervenții catalitice de dezvoltare economică locală. În acest sens, suportul de mai departe al Programului EU4Moldova: Regiuni cheie va consta în următoarele:

- ☑ Facilitarea implementării Foi de Parcurș, inclusiv prin corelarea cu programele de granturi care vor urma, în valoare totală de peste €0,5 mln;
- ☑ După implementarea Foi de Parcurș și obținerii unor "victorii rapide", va fi promovată o asistență sistemică (tehnică și financiară de minim €100 mii per cluster) pentru dezvoltarea a trei sectoare (cluster/lanțuri valorice) din regiunea Cahul, focusată inclusiv spre creșterea integrării economice cu Uniunea Europeană;
- ☑ Sprijin în mobilizarea de asistență tehnică și financiară prin intermediul altor programe și proiecte implementate de partenerii de dezvoltare.

Eforturile partenerilor publici și privați din raionul Cahul în implementarea intervențiilor asumate în cadrul prezentei Foi de Parcurș DEL vor fi sinergizate cu alte intervenții implementate în prezent de partenerii de dezvoltare, inclusiv:

#	Inițiative pentru sinergizare	Domenii de sinergizare
1	Activități paralele ale Programului "EU4Moldova: Regiuni cheie.	☑ Intervențiile de sprijinire și co-finanțare a inițiativelor Grupurilor Locale de Acțiune.
2	Programul USAID "Comunitatea Mea".	☑ Intervențiile de asistență a localităților din raion în domeniul dezvoltării economice locale.
3	Proiectul USAID "Agricultură performantă în Moldova".	☑ Intervențiile de asistență a antreprenorilor din raion în domeniul dezvoltării lanțului valoric al căpșunilor. ☑ Intervențiile de asistență pentru consolidarea managementului sistemului centralizat de irigare din Chircani-Zârnești.
4	Proiectul USAID "Creșterea Competitivității".	☑ Intervențiile de dezvoltare a turismului rural în Moldova.
5	Proiectul PNUD "Migrație și Dezvoltare Locală".	☑ Intervențiile de dezvoltare a turismului rural în s. Văleni și s. Slobozia – Mare (piață transfrontalieră) ☑ Intervenția de dezvoltare a infrastructurii post-recoltare în s. Manta.
6	Program: Programul Operațional Comun Bazinul Mării Negre 2014-2020, Proiectul UE "Creșterea Comerțului și Modernizarea	☑ Intervențiile de dezvoltare a turismului rural în raionul Cahul prin dezvoltarea și promovarea sectorului Apicol.

#	Inițiative pentru sinergizare	Domenii de sinergizare
	sectorului Apicol și a Sectoarelor Conexe în Bazinul Mării Negre” .	
7	Programul Operațional Comun Bazinul Mării Negre 2014-2020, Proiectul UE “Înființarea unei rețele de învățare pentru efortul de consolidare a controlului și monitorizării mediului în comun în bazinul Mării Negre”.	☑ Intervențiile de consolidare a eforturilor și activarea societății în țările Bazinului Mării Negre prin implementarea controlului de mediu și monitorizarea situației de mediu și îmbunătățirea acestuia în deltele râurilor din bazinul Mării Negre.
8	Fondul Verde Pentru ClimăEU4Environment Pactul verde european "EaP GREEN".	☑ Intervenții de promovare a "economiei verzi" – construirea de căsuțe verzi turistice, panouri fotovoltaice, stații de încărcare pentru mașinile electrice, gestionarea deșeurilor zootehnice.
9	Unitatea Consolidată pentru Implementarea Programelor IFAD.	☑ Construirea lacurilor de acumulare apelor pentru irigarea podgoriilor, tehnologii intensive de producere și protecție a viței de vie.
10	NEFCO Program de conservare a energiei.	☑ Panouri fotovoltaice, stații de încărcare pentru mașinile electrice.

Pentru asigurarea activităților de coordonare a sinergiilor, Primăria mun. Cahul în cooperare cu structura instituțională (platforma) teritorială de cooperare economică Cahul vor iniția și organiza o comunicare permanentă cu partenerii de dezvoltare activi în raionul Cahul, inclusiv organizarea unor ședințe tehnice de informare bi-anuale.

Programul "EU4Moldova: Regiuni-cheie" va acorda asistență tehnică Primăriei mun. Cahul și structurii instituționale (platformei) teritoriale de cooperare economică Cahul în procesul de comunicare și relaționare cu alți parteneri de dezvoltare, în scopul sinergizării tuturor actorilor implicați în dinamizarea dezvoltării economice locale.

Anexa 1: Lista membrilor Echipei Economice Locale Cahul

Co-președinte din partea administrației publice locale:

Dandiș Nicolae – primarul mun. Cahul

Co-președinte din partea sectorului privat:

Cojocarul Lilian - Director Mobiasbanca – OTP GROUP SA, sucursala Cahul

Membri:

#	Nume	Funcția / instituția
1	Pereverzev Olga	Director filiala Cahul, Camera de Comerț și Industrie
2	Popa Andrei	Ex-rector al Universității B.P. Hașdeu din Cahul, doctor habilitat în economie, conferențiar universitar
3	Nebunu Artur	Director Incubatorul de Afaceri din Cahul
4	Stoica Răzvan-Laurențiu	Administrator ICS DRA Draxilmaer Automotive Cahul
5	GanganLiubovi	Director S.A.Modernus
6	Albur Gheorghe	Director S.R.L. Perimetru, fabrica de producere a berii Albeer
7	Știrbeț Silvia	Primar s. Văleni
8	Schin Igor	Director al Î.M. Piața Centrală Cahul
9	Raru Vasile	Șef secția agricultură, relații funciare și cadastru al Consiliul raional Cahul
10	Bădănaș Nicolae	Director S.R.L. TopConstruct
11	Rudenco Elena	Director SRL Rudmin – Tur
12	Ivanov Vadim	Primar com. Găvănoasa
13	Beju Nicolae	Primar com. Zîrnești
14	Miclaș Igor	Primar sat. Crihana Veche